

ДО
ПРОКУРОРСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ
СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ДО
БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНИ
ИНИЦИАТИВИ - СОФИЯ

О Т Г О В О Р И

ОТ

МИЛЕН БОЖИДАРОВ АТАНАСОВ - прокурор в Окръжна прокуратура –
Ямбол, кандидат за заемане на длъжността „административен
ръководител – окръжен прокурор“ на Окръжна прокуратура – Ямбол, в
откритата с Решение на Прокурорската колегия на Висшия съдебен
съвет по протокол № 12/02.04.2025 г. (обн. Дв., бр.29/04.04.2025 г.),
процедура за избор на административен ръководител в Окръжна
прокуратура – Ямбол,

на

въпросите, зададени по реда на чл.50, ал.1 от Наредбата за конкурсите
за магистрати и за избор на административни ръководители в органите
на съдебната власт и чл.194а, ал.6 от Закона за съдебната власт от
директора на Български институт за правни инициативи – София

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ПРОКУРОРСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ
СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

УВАЖАМА ГОСПОЖО ДИРЕКТОР,

Преди всичко искам да подчертая, че отговорите на поставените
от Вас въпроси, по-специално на общите от тях, предпоставя моята
строго лична преценка за тяхното съдържание с убеждението, че Ви
дължа освен дълбокото си лично и професионално уважение и честно и
искрено отношение при тяхното формиране.

*1. Какво е Вашето мнение по отношение на окрупняването на
прокуратури или промяна на тяхната компетентност, включително и по
посока нейното разширяване?*

Окрупняването на прокуратурите, в смисъла на зададения от Вас
въпрос бе проведено съобразно разписаните в ЗСВ правила за това с
Решение на Прокурорската колегия на ВСС. В резултат и в частност за
съдебния район на ОП-Ямбол бе структурно определена една
единствена първоинстанционна прокуратура – РП-Ямбол.
Съществуващите до 01.01.2020 г. районни прокуратури в гр. Елхово и
в гр. Тополовград, съответни на РС-Елхово и на РС-Тополовград, бяха
закрити и обособени в териториални отделения на РП-Ямбол. Броят на
действително работещите на място в двете структурни звена прокурори
бе запазен. Относително запазен, с известно преразпределение бе и
броят на съдебните служители. Прокламираната основна цел на така
проведената реформа бе постигане на справедливо и равномерно

натоварване на прокурорите от отделните еднакви по степен звена в системата на Прокуратурата. В известен смисъл последното е относително постигнато с включване на всички прокурори от съответното окрупнено звено в случайното разпределение на постъпващите в прокуратура преписки и дела.

От длъжността, която заемам понастоящем, нямам нужната информация дали последното е финансово оправдано и дали не доведе на практика до по-големи текущи разходи за системата, което на пръв поглед отстрани изглежда да е така. Искрено се надявам да греша.

От друга страна, окрупняването доведе до ежедневната необходимост между първоинстанционната прокуратура и нейните структурни звена да се придвижва най-общо казано деловоден доклад, както и почти ежедневното командироване на наблюдаващи прокурори с работно място в РП-Ямбол в гр. Ямбол за участие в съдебни заседания в РС-Елхово или в РС-Тополовград и обратно, на такива с работни места в ТО-Елхово или в ТО-Тополовград за участие в съдебни заседания в РС-Ямбол, в защита на своите актове в делата, образувани въз основа на тях.

В тази връзка намирам, че поставените цели на реформата биха могли да бъдат постигнати с редица, разбира се, внимателно обмислени други мерки, без това да налага закриване на структурни звена в системата на Прокуратурата. При това внимание заслужава, някак изоставената във времето идея проведеното в Прокуратурата окрупняване да обхване и съдилищата в страната, по същите съображения и критерии.

Никога, поради изложеното до тук, не съм бил привърженик на така предложеното и проведено окрупняване на органи в Прокуратурата. Изрично подчертавам, че не ангажирам с това мнение никой друг и не изключвам да не съм напълно прав, доколкото нямам необходимите данни за пълноценна оценка на резултатите от проведената реформа.

Териториалната и функционална компетентност на структурните звена в Прокуратурата е въпрос, който винаги е бил законодателно решен. Промяната в компетентността, в смисъла на зададения от Вас въпрос, е прерогатив на законодателя и възможността за това трябва и занапред да остане такъв. Териториалната компетентност следва структурата на органите и техните съдебни райони. По моя оценка, функционалната компетентност понастоящем е умерено, целесъобразно и правилно разпределена. Нищо не налага наложителна промяна и в двата аспекта.

2. Смятате ли, че избраните за административни ръководители следва да преминават обучение по Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи с оглед на специфичните правила за тях, разписани в него?

Не. Категоричния отговор следва от това, че поведението и личността на всеки избран административен ръководител, следва да отговоря при това в най-голяма степен на заложените в Кодекса

правила и норми за етично поведение. Тези качества следва да бъдат преценявани преди избора, а не изграждани, надграждани или усъвършенствани след този момент. При това, изискванията на Кодекса са еднакво относими за всеки един прокурор, като административният ръководител след неговото избиране за такъв не губи това свое основно качество, напротив, следва да го отстоява и защитава в работата си съвместно и наравно със своите колеги, чийто единствено административен, подчертавам, а не функционален ръководител е.

Отделен въпрос е, че Кодекса и изискванията, заложи в него следва да бъдат широко прокламирани и сред обществеността, доколкото познавайки ги всеки би могъл да иска и да държи те да бъдат отстоявани от всеки прокурор и от неговите административни ръководители.

Обобщено, Кодекса е набор от етични правила и модели на поведение, които по правило, по изискване на закона, всеки от нас следва да спазва, при това без отклонение. Именно поради това са и предвидените от законодателя в ЗСВ санкции за случаите на укоримо и подронващо авторитета на съдебната власт поведение в разрез с тях.

3. Считате ли, че понастоящем съществуват достатъчни законови гаранции за ефективно разследване на престъпления, извършени от главния прокурор или негов заместник?

Да. Винаги са съществували. Обратният отговор на въпроса Ви би бил несправедлив за оценката на работата на Прокуратурата като цяло, на прокурорите и на Главния прокурор, независимо от неговата конкретна личност. В системата на Прокуратурата съм повече от 24 години и работя с убеждението, че всеки от нас прокурорите осъществява своята дейност в рамките на закона, воден единствено и само от своето свободно вътрешно убеждение по правилността на неговото прилагане. Самата идея, че Главният прокурор, който и да е той би бил автор на умишлено престъпление е обществено неприемлива. За мен е такава. Процесуалният закон, винаги е предоставял гаранции за това всяко престъпно деяние и всеки негов автор да бъдат еднакво третирани. Това, всъщност е в интерес на обществото, на което служим. В тази връзка последно въведеният специален по вида си механизъм за разследване намирам за излишен, тромав и неудачен, като изрично подчертавам, че това е само мое лично мнение и че уредбата на този механизъм е единствено и само прерогатив на законодателя.

4. Смятате ли, че са необходими законодателни промени във връзка с решенията на СЕС по делата С-648/20 и С 852/19 относно българските ЕЗА и ЕЗР?

На този етап, не. Проблемите, поставени и разгледани в двете решения намирам за напълно преодолени и отстранени с последните изменения в двата закона, датиращи от 2023 и 2024 години. Наред с това в Прокуратурата действа надлежно издадена от и.ф.Главен прокурор Инstrukция относно издаване на ЕЗА в РБ и изпълнение на

ЕЗА, издадена в друга държава – членка на ЕС, улесняваща работата на прокурорите по ЗЕЕЗА в чисто практичен аспект.

5. Смятате ли, че следва да продължи реформата в съдебната власт след решението на КС от 26.07.2024 г. относно промените в Конституцията на Република България, обн. в ДВ бр. 106 от 22.12.2023 г., и ако да - в каква посока?

Самата идея за постоянно извършвана в годините реформа на съдебната власт не е особено добра. Лично смятам, че съдебната система, сама по себе си е консервативна и такава трябва да остане и за в бъдеще. Всякакви резки промени в нейната работа и структура не са добри за никого. Разбира се, всеки неработещ или трудно работещ механизъм или следва да бъде премахван, или следва да бъде усъвършенстван. Така например, удачно би било преосмисляне на мнозинството, с което се избират от Народното събрание членове на ВСС. Резерви имам и относно съществуването на военното правосъдие като цяло, без да засягам колегите, ангажирани с него, към труда на които изпитвам необходимото уважение. Развитие би могла да получи и идеята за прокурорско самоуправление по звена, така както такова бе въведено за съдилищата. Конкурсите и реда за тяхното провеждане очевидно се нуждаят от промяна в насока бързина и улесняване на всички участници в тях. Уместно е да се обмисли в по-голяма дълбочина и идеята за тяхната децентрализация и провеждането им по апелативни райони например. Всичко това, обаче, е само мнение, доколкото е законодателен прерогатив.

6. И.ф. главен прокурор Борислав Сарафов оспорва разпоредбите на ЗИД на ЗСВ от януари 2025 г., с които не се разрешава на изборни членове на ВСС с изтекъл мандат да правят предложения до президента за избор на т.нар. "тримата големи". Според Вас, следва ли Висш съдебен съвет с изтекъл мандат да има право да избира председатели на ВИС и ВАДМС, както и главен прокурор, особено и след решението на СЕС от 30.04.2025 г.?

Такава законодателна пречка не би следвало да има. В този смисъл намирам възведеното оспорване за уместно, включително и в светлината и в духа на посоченото последно Решение на СЕС.

Отговорът ми не е с оглед изборната процедура, в която понастоящем участвам. Той е продиктуван от това, че спорните разпоредби, като че ли бяха приети с оглед конкретната личност на изпълняващия понастоящем функцията Главен прокурор, което намирам за дълбоко неправилно. Законът добър или лош следва да бъде съблюдаван, неговите повели са задължителни за всички, но и те трябва да бъдат с равна еднаква насоченост към всеки. Обратното предполага обществено неприемлива несправедливост в уредбата на кои да е обществени отношения.

Въпросът с правомощията на ВСС и на неговите две колегии понастоящем е ясно разрешен с Решение на Конституционния съд. Не съзирам проблем към днешния ден органът да осъществява своите и

конституционно и законодателно уредени правомощия. В противен случай бих поставил под съмнение и собственото си участие в настоящата процедура. Разбира се, законодателят в лицето на НС, би могъл във всеки един момент да внесе промяна в съществуващата към момента законодателна уредба, за да бъдат избегнати или решени споровете, повдигнати и породени с посоченото Решение на СЕС, което решение макар и правно обвързващо има преюдициален характер и пряко засяга правомощията единствено на Инспектората на ВСС.

7. Каква е причината да се откажете от участие в конкурса за повишаване в длъжност „прокурор“ в апелативните прокуратури? Решението за прекратяването на конкурсната процедура спрямо Вас е взето на 18.12.2024 г.

Мотивите за това са лични. Не са тайна. Известни са на колегите ми. Участието ми в конкурса бе продиктувано от участието на съпругата ми – Гергана Кондова, съдия в Окръжен съд – Ямбол, наказателна колегия, с повече магистратски стаж от мен самия, в конкурс за повишаване в длъжност „съдия“ в апелативен съд, наказателна колегия, който бе обявен и започнал преди този за апелативните прокуратури. Същевременно, към този момент съпругата ми бе командирован съдия в Апелативен съд – Бургас. След приключване на конкурса за свободната длъжност в апелативния съд, след изтичане на срока за командироване на съпругата ми и след връщането ѝ на работа в ОС-Ямбол, по-нататъшното ми участие в конкурса, в който участвах прецених за ненужно, доколкото не намирам за разумно с оглед интересите на семейството ни да работим при успех в конкурса в различни градове, в повече от вече изтеклия срок на командировката ѝ.

8. На стр. 5 от концепцията Ви посочвате, че в района на ОП - Ямбол попада външна граница на ЕС. Каква е Вашата оценка за работата на прокуратурата по дела, специфични за пограничните райони и бихте ли взели допълнителни мерки в посока подобряване на резултатите?

В отговор на въпроса Ви, е необходимо да отдам висока оценка към работата на колегите си по тези дела, особено към колегите – прокурори от първоинстанционната прокуратура, в чиято функционална компетентност попада тяхното наблюдение и решаване. В годините до сега бе постигнат и изграден строен и добре функциониращ механизъм за разследване и решаване на делата от вида. Обективен критерий за това е, че преимуществената част от тези дела се разследват и решават като бързи такива. Такъв критерий са и постигнатите осъдителни присъди по тях, като оправдателни такива поначало са рядкост, до изключение. В тази връзка не се налага, според мен, вземане на конкретни мерки в насока подобряване работата на прокурорите по дела от вида.

Единствено и това е залегнало в представената пред Вас концепция, е необходимо да бъде регулярно проверявана по реда на

служебния контрол законосъобразността на прекратените дела от този вид. Такъв контрол се осъществява и понастоящем от прокурорите на ОП-Ямбол и провеждането на такъв следва да бъде запазено и занапред.

9. На стр. 14 от концепцията Ви посочвате статистика, според която за 2024 г. има 1 преписка и 2 досъдебни производства, образувани след самосезиране. Каква, според Вас, е причината прокурорите да не използват често този институт и как бихте ги мотивирали в бъдеще да се самосезират?

С ясно установени правила за това. Правила, които е необходимо да бъдат широко обсъдени преди тяхното приемане в рамките на прокуратурите в съдебния район и които да гарантират и справедливост и равномерност на разпределение на случаите от вида. В тази връзка е необходимо да бъдат детайлизирани функциите на дежурните прокурори например, очертан кръг на служители и прокурори, обработващи медийно постъпващата информация и въобще ангажимента за нейното проследяване и отсяване, както и засилване на комуникацията с представителите преди всичко на местните медии – радио, телевизии, вестници, интернет платформи, което впрочем е посочено в представената пред Вас концепция. Във всички случаи самосезирането не следва да е функция само на съответния административен ръководител с последващо преразпределение на случая на прокурор, съблюдавайки принципа на случайния избор (за съжаление обикновено такива са всички или почти всички разгледани случаи от вида до тук).

10. На стр.28 от концепцията Ви казвате: „Необходимо е понятието „фактическа и правно сложност“ в работата на прокурорите, особено в работата на тези от първоинстанционната прокуратура, да намери своето заложен от законодателя съдържание, да се изпълни със смисъл и с действително практическо значение“. Бихте ли уточнили какво по-точно имате предвид и как би могло да стане това?

Въпросът е изключително важен. До последно извършената през пролетта на настоящата година контролна ревизия от страна на ОП-Ямбол върху работата на прокурорите от РП-Ямбол, безрезервното уважаване на искания по реда на чл.242, ал.5 от НПК бе на практика правило (последното е особено характерно за районната прокуратура в съдебния район). В еднаква степен това се отнася и до исканията, ангажиращи произнасяне с основание по чл.194, ал.1, т.4 от НПК. Лично аз не познавам случаи, в които искания от двата вида са оставени без уважение. Очевидно не всички от тях са били основателни. Несъмнено съм запознат с редица такива в рамките на извършван и от мен самия инстанционен и служебен контрол по отделни дела. За вторите съм предложил в концепцията си примерно решение на проблема (стр.33, абзац първи). Що се отнася до първите от тях, е необходимо ролята на административния ръководител или на упълномощените от него за това прокурори – негови заместници да

бъде подчертано засилена в преценката им относно действителната фактическа и правна сложността на делата, по които исканията са отправени. Тази оценка следва да почива върху обективните данни по делото – предмет, усложнена престъпна дейност, задружна или организирана престъпна дейтелност, обем извършени процесуално-следствени действия, обем на материалите по делото за проучване, спорни доказателства, специфика на отделните случаи и ред. др. В практиката до сега това не се прави или поне не се правеше доскоро. Дори само поставянето на този въпрос на внимание само по себе си доведе и породил началото на неговото разрешаване. За да бъде по-конкретен, не е допустимо искане по реда на чл.242, ал.5 от НПК да се изготвя в последния 30-и ден от срока за решаване на дело с един обвиняем, за извършено от него едно формално престъпление, с обем материали по делото не повече от 30-40 листа общо, по идентичен казус с десетки (до стотици) други такива, това искане да бъде уважено и трайно решенията на делата да се вземат в края на удължения срок, в последния ден. Такива случаи за съжаление не са рядкост. Модел на поведение от вида е категорично необходимо да бъде преустановен. При това не са необходими кой знае какви специални усилия за това.

Milen Bozhidarov
Atanasov

29.05.2025 г.

С УВАЖЕНИЕ:

МИЛЕН БОЖИДАРОВ